

Om nazismens onda ideologi

II Jag har med stort intresse läst Rolf Zetterströms artikel i Läkartidningen om nazismens onda ideologi [1] samt hans följdartikel i samma nummer om judiska barnläkares lidanden under nazismens terror [2].

Som finlandssvensk jude är det av speciellt intresse att läsa om den finska pediatrikens nestor och pionjär Arvo Ylppös (inte Ylpöo som författaren anger) tystnad och blindhet beträffande terrorn mot judiska kolleger.

Började långt tidigare

Det som hände i Auschwitz och i andra koncentrationsläger började långt före nazismens epok. Den tyska antisemitismen föddes under medeltiden i kyrkorna och styrdes av kyrkan. Oberman [3] konstaterar att »der Refrain aller dieser Judenschriften (hänvisar till kyrkans antisemitiska skrifter) klingat immer in dem Gleichen zusammen: Die Gottesmörder sind nicht nur Gegner der Kirche, sondern die Beulenpest der Gesellschaft. Nicht zufriedener mit dem einen Mord an Christus, trachten sie allen Christen nach Blut und Gut«.

Före naziepokan skrev doktor KA von Müller, läkare och vetenskapsman: »Die Judenfrage war für jede Stunde der Abendländischen und vornemlich der deutschen Geschichte ein Problem, ungelöst und unerlöst. Wann wird es gelöst, sid endgültig zu lösen?« [3].

Under korstågens år 1095–1270 mördades minst 100 000 judar i de tyska staterna, i Basel och Freiburg, i Strassburg, Konstanz, Erfurt, Augsburg, Nürnberg, Regensburg, Frankfurt, Mainz och Köln [4]. Och mordandet fortsatte under peståren 1348–1350.

De brinnande judekvarteren i medeltida tyska städer var ett första Auschwitz; nazisterna följde en gammal tysk tradition.

Elias Rubenstein
MD, Falun

Referenser

1. Zetterström R. Nazismens onda ideologi. Läkartidningen 2001; 98: 190-3.
2. Zetterström R. Judiska barnläkares lidanden under nazismens terror. Läkartidningen 2001; 98: 193-5.
3. Oberman HA. Wurzeln des Antisemitismus. Berlin: Severin&Siedler, 1981: 109.
4. Stobbe O. Die Juden in Deutschland während des Mittelalters. Berlin: Louis Lamm, 1923: 50.

Kommentar:

»Människa är människas varg« även idag

II Genom att hänvisa till att en stor del av den centraleuropeiska judiska befolkningen slaktades under korstågsten och under digerdödens härjningar har Elias Rubenstein aktualiserat den eviga frågan om varför det är så lätt för demagogiska agitatorer att framkalla vanvetliga beteenden hos människor.

Många exempel i historien

Så var det i Paris under Bartolomeinatten i augusti 1572 då katolikerna mördade tusentals hugenotter. På samma sätt förhöll det sig i Indonesien i september 1965 då närmare en miljon människor – flertalet av dem kineser – slaktades av vanligen leende grannar eller kringströvande mördargång. I Kina kommenderade Mao under 1970-talet grupper av tonåringar – röda brigader – att förödmjuka och avrätta miljontals »revisionister«. Det som hänt i Kambodja och i Rwanda under 1970- och 1980-talen har rapporterats i medierna i alla sina motbjudande detaljer.

Utbroten av ondska har ofta utlösts då galna människor sett en möjlighet att tillfredsställa sitt maktmaktbegär genom att piska upp en hatstämning. Detta har underlättats av löften om salighet eller materiella fördelar. Hatet har riktats mot religiöst olikänkande, mot vissa yrkesgrupper, mot människor med annan et-

nisk tillhörighet eller mot de som konkurrerat om makten.

Idealiska familjefäder

I essäsamlingen »Brev från Nollpunkten« har Peter Englund belyst förloppet då kommunism och nazism skapade samhällen som byggde på en ofattbar ondska. Han har också skildrat män som planerat ödeläggande katastrofer mot kvinnor och barn vid sina skrivbord men som efter avslutat arbete ikädde sig rollen som idealiska familjefäder.

Hos den romerske komediförfattaren Plautus (255–184 f Kr) sammanfattar en person sin människosyn så här: »Lupus est homo homini«. Uttrycket, som idag brukar ha formen »Homo homini lupus«, säger att människan är en varg mot sina medmänniskor. Det är lika giltigt nu som för drygt 2000 år sedan.

De som arbetar inom olika människovårdande yrken bör göra vad de kan för att bromsa yttringarna av destruktiva beteenden. Den lyrik som skapats av Nelly Sachs och i vilken hon framkallar den smärta som rådde i 1940-talets förintelselager belyser att alla medel måste utnyttjas för att bekämpa mänsklig ondska.

Rolf Zetterström
professor, Acta Paediatrica,
Karolinska sjukhuset, Stockholm

Rohypnol – nu narkotikaklassat läkemedel

II Rohypnol/flunitrazepam klassas numera som ett narkotiskt läkemedel. Det framkallar aggressivitet särskilt om det tas i stora mängder. Kriminella beskriver hur de använt Rohypnol för att våga utföra våld. Bland annat har medlet använts av så kallade torpeder inför »uppdrag«.

Rohypnol är ett bra sömnmedel i föreskriven dosering, men då det enligt kliniska observationer framkallar våldsam aggressivitet bör man iaktta försiktighet vid förskrivningen.

Smugglas från Baltikum

Rohypnol smugglas i stora mängder från de baltiska länderna, främst från Litauen. Omkring 200 000 tabletter har tagits i beslag av tull och polis, enligt kriminalinspektör Gunnar Hermansson vid rikskriminalpolisens narkotikarotell.

På innekrogarna i Stockholm förekom att Rohypnol hällades i gästernas drinkar, vad som förr, på barbituraternas tid, kallades för »knock-out-droppar«. Rohypnol tillverkas därför numer i grö-

na kapslar som färgar drinken på sådant sätt att man ser en förändring.

Rohypnol används av narkotikamissbrukare också som ett medel mot abstinens, och används även av andra i samma syfte. Det förekommer vidare att Rohypnol röks ungefär på samma sätt som kokain, dvs i upphettat stanniol eller i en upphettad sked.

Förbjudet i USA

Läkemedelsverket har inte velat stå bakom hårdare regler förrän nu – verket har således ändrat uppfattning. Tillsammans med Anna Dåderman skrev jag om Rohypnol och aggressivitet i Läkartidningen 9/99, sidorna 1005-7. Anna Dåderman har även skrivit en licentiatavhandling härom.

I USA är Rohypnol förbjudet, och det är inte tillåtet att genom tullen medföra recept för Rohypnol/flunitrazepam. Polisen kan då ingripa med tvång.

Lars Lidberg
professor, Stockholm